

Ewa Partum 7.3–14.6.2026

Contemplating Art, Contemplating Love

Miejsce | Venue:
poziom | level 0

Osoby kuratorskie | Curators: Adam Budak, Marta Smolińska
Koordynatorki | Co-ordinators: Marta Müller, Aleksandra Żelichowska

Ewa Partum, *Contemplating Art*, 2000, courtesy Ewa Partum

Ewa Partum, *Contemplating Love*, 2000, courtesy Ewa Partum

Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie MOCAK ma zaszczyt przedstawić wystawę *Ewa Partum: Contemplating Art, Contemplating Love*, najbardziej monumentalną prezentację dzieł ikonicznej postaci sztuki konceptualnej, a zarazem pierwszą wystawę w 60-letniej karierze artystki, która umieszcza jej twórczość w kontekście międzynarodowym.

Ewa Partum (urodzona w 1945 roku w Grodzisku Mazowieckim) jest jedną z najważniejszych i najodważniejszych artystek konceptualnych i feministycznych drugiej połowy XX wieku. Od końca lat 60. Partum rozwijała własny język artystyczny, który od początku był głęboko polityczny, emancypacyjny i krytyczny w stosunku do władzy, systemu oraz patriarchalnych struktur sztuki i społeczeństwa. Jej prace, działania w przestrzeni publicznej i performanse nie tylko podważały artystyczne kanony, lecz również kwestionowały społeczne normy dotyczące kobiecości, ciała i wolności.

Ewa Partum rozpoczęła studia artystyczne w Łodzi (1963–1965), a kontynuowała je w Warszawie (1965–1970), gdzie już w pracy dyplomowej połączyła malarstwo z poezją konceptualną. Jej wczesne zainteresowanie językiem i komunikacją prowadziło ją do działań, które rozbiły język jako narzędzie władzy i kontroli. Od 1969 roku badała strukturę znaków i znaczeń, a jej prace eksplorały relacje między tekstem, obrazem i ciałem. Artystka – w kontrze do dominujących męskocentrycznych dyskursów konceptualizmu – rozwinęła konceptualizm ucieleśniony, aktywując zmysł dotyku i odcisk ciała. Podkreślała, że jej problem jest problemem kobiety, mówiąc w pierwszej osobie i akcentując swoją płeć.

W realiach socjalistycznej Polski oraz konserwatywnego, katolickiego społeczeństwa świadomie podkreślała, że jej sztuka jest głosem kobiety. Konfrontowała się z męskocentryczną neoawangardą, rozwijając poezję wizualną jako narzędzie krytyki ról oraz pozycji kobiet w świecie sztuki. Jej działania wykraczały poza instytucje, obejmując przestrzeń publiczną. Swoim znakiem rozpoznawczym artystka uczyniła odcisk usminkowanych ust, a nagie ciało stanowiło dla niej medium konfrontacji z władzą.

Tytuł wystawy, *Ewa Partum: Contemplating Art, Contemplating Love*, zaczerpnięty z prac artystki, podkreśla nierozwalny związek sztuki z cielesnością, zmysłowością i miłością. Twórczość Ewy Partum jest pokazana w relacji do działań artystek i artystów ze świata, zarówno jej współczesnych (między innymi Joseph Beuys, Katalin Ladik, VALIE EXPORT), jak i tych dzisiaj rozwijających strategię feministycznej rebelii przez nią zapoczątkowane (między innymi Iwona Demko, Monika Drożyńska, Joanna Pawlik). Obecnie, w czasach konserwatywnego zwrotu, kiedy sytuacja kobiet w wielu społeczeństwach, ulegających populistycznej propagandzie, staje się coraz bardziej opresyjna, przekaz Ewy Partum – postrzegany w globalnym polu sztuki – wciąż zyskuje na aktualności.

Wystawa jest podzielona na działy, które odnoszą się do najistotniejszych wątków twórczości artystki, takich jak feministyczny bunt przeciw patriachatu, zarówno w sztuce, jak i w codzienności; polityczne wymiary sztuki; ucieleśniony konceptualizm; zmysł dotyku; konteksty mail artu i ruchu Fluxus czy pytania o możliwość przedstawiania idei i rzeczy. Po raz pierwszy w ramach prezentacji twórczości artystki akcent jest położony także na jej empatię dla roślin i zwierząt.

Ewa Partum, *New Horizon Is a Wave*, 1972/2024, courtesy Ewa Partum, Gallery Mathias Güntner, Hamburg/Berlin

Legalność przestrzeni (Łódź, 1971) – krytyczna interwencja w przestrzeni publicznej

Jednym z najważniejszych wczesnych działań Partum była instalacja *Legalność przestrzeni* z 1971 roku, zrealizowana na Placu Wolności w Łodzi. Artystka ustawiła tam gęstą sieć tablic zakazów i nakazów – zarówno prawdziwych znaków drogowych, jak i tych, które sama stworzyła, z absurdalnymi napisami, na przykład „Zabrania się zabraniać”. Praca ta demaskowała mechanizmy władzy materializowane przez system znaków i reguł, pokazując, jak przestrzeń publiczna jest kontrolowana, a wolność interpretowana poprzez narzucone ramy. Partum mówiła wówczas, że chciała „wystąpić na ulicy i powiedzieć, że nie ma wolności, że jest władza przekazywana za pomocą znaków”.

To działanie jest jednym z najwcześniejszych przykładów sztuki publicznej w Polsce. Artystka, interweniując, nie tylko ingerowała w miejski krajobraz, ale też ujmowała przestrzeń jako pole politycznej dyskusji i konfliktu. Jej instalacja była formą krytyki instytucji i działań codziennych, które często uważane są za oczywiste i neutralne.

Galeria Adres i sztuka jako praktyka emancypacyjna

W latach 1971–1977 Partum prowadziła w Łodzi własną Galerię Adres, która nie była typowym miejscem wystawienniczym, lecz przestrzenią wymiany myśli, dokumentacji, prowokacji i spekulacji artystycznej. Galeria ta, działając w ramach mail artu, stała się istotnym punktem dyskusji artystycznej z siecią artystów konceptualnych i Fluxusu, umożliwiając partycypację w międzynarodowym dialogu krytycznym pomimo ograniczeń systemu.

Samoidentyfikacja – ciało, tożsamość, rebelia

W 1980 roku Partum zaprezentowała w Małej Galerii w Warszawie cykl *Samoidentyfikacja*, w którym kluczową rolę odegrało nagie ciało artystki w przestrzeni publicznej. W serii kolaży pojawia się nago w różnych sytuacjach: pośród przechodniów, na przejściu dla pieszych, obok policjantki czy przed Pałacem Namieśnikowskim.

Poprzez ten akt niedostosowania się do konwencjonalnych oczekiwań społecznych Partum stawiała pytania o prawo kobiety do własnej tożsamości, obecności w przestrzeni publicznej i do bycia podmiotem, a nie obiektem obserwacji.

Jej performanse często odwoływały się do koncepcji „ciała jako narzędzia myśli” – nagie ciało nie było tu erotyzowane, lecz używane jako znak, który konfrontował widza z jego własnymi uprzedzeniami. Partum nawet deklarowała, że będzie występować nago, dopóki kobiety nie osiągną równouprawnienia w świecie sztuki i poza nim.

Polityczne i społeczne tło działań

Działalność Partum w Polsce miała miejsce w kontekście wzrostu napięć społecznych, dyskusji po Marcu '68 i późniejszych represji, w tym stanu wojennego. Jej prace – takie jak performans *Hommage à Solidarity* (1982) – łączyły feminizm z solidarnościową polityczną krytyką systemu. Występując nago, tworzyła medialne znaki i symbole solidarności, a jednocześnie komentowała ograniczenia wolności artystycznej i obywatelskiej.

Ost-West-Schatten – ciało i polityczna granica w Berlinie

Po uzyskaniu wizy Partum przeniosła się do Berlina Zachodniego, gdzie kontynuowała swoje działania w bardziej złożonym politycznym i kulturowo kontekście. W 1984 roku przygotowała projekt *Ost-West-Schatten (Cień Wschodu-Zachodu)* w ramach konkursu na temat Muru Berlińskiego. Stojąc nago w szpilkach przed murem, trzymając literę „O” w lewej i „W” w prawej ręce, Partum wykozystała swój cień jako narzędzie krytyki artystycznej – sunął on po budowli niczym wskazówka zegara słonecznego, przesuwając się ze wschodu na zachód. To potężny, poetycki gest, który łączył ciało, czas, granicę polityczną i podział świata – a jednocześnie kwestionował tę granicę poprzez język, ciało i ciało jako język.

Dziś Ewa Partum jest uznawana za prekursorkę sztuki feministycznej, body artu i sztuki konceptualnej w Polsce i Europie. Jej prace były pokazywane na wielu międzynarodowych wystawach, między innymi: *WACK! Art and the Feminist Revolution* (2007), a jej instalacje i dokumentacje performansów znajdują się w kolekcjach takich instytucji jak MoMA czy Tate Modern. Partum nie tylko łamała tabu związane z cielesnością, seksualnością i kobiecością, ale także rozwijała język sztuki jako narzędzie emancypacji, krytyki społecznej i politycznej oraz przestrzeń dialogu na temat władzy, tożsamości i wolności. Jej odwaga stała się manifestacją tego, jak sztuka może być formą działania politycznego, która nie tylko komentuje świat, lecz także go sprawczo przeobraża.

John Baldessari, Josef Bauer, Mehtap Baydu, Lenora de Barros, Bettina Bereś, Renate Bertlmann, Joseph Beuys, Geta Brătescu, Marcel Broodthaers, John Cage, Anna Daučíková, Vlasta Delimar, Iwona Demko, Monika Drożyńska, Jochen Gerz, Alexis Hunter, Sanja Iveković, Alfredo Jaar, Tadeusz Kantor, Běla Kolářová, Joseph Kosuth, Jiří Kovanda, Barbara Kozłowska, Jarosław Kozłowski, Katalin Ladik, Cecylia Malik, Piero Manzoni, Anna Maria Maiolino, Dóra Maurer, Gustav Metzger, Yoko Ono, Clemen Parrocchetti, Joanna Pawlik, Adam Pendleton, Maria Pinińska-Bereś, Bogdanka Poznanović, Jadwiga Sawicka, Carolee Schneemann, Penny Slinger, Gabriele Stötzer, Sturtevant, Endre Tót, Ulay, VALIE EXPORT, Wolf Vostell, Robert Watts, Zorka Wolny, Marta Ziótek, Jana Želibská

MOCAK The Museum of Contemporary Art in Kraków is proud to present the exhibition *Ewa Partum: Contemplating Art, Contemplating Love*, the most monumental presentation of works by this iconic figure of conceptual art, and the first exhibition in the artist's 60 year career to place her work in an international context.

Ewa Partum (born in 1945 in Grodzisk Mazowiecki) is one of the most important and daring conceptual and feminist artists of the second half of the 20th century. From the late 1960s onwards, Partum developed her own artistic language, which from the outset was profoundly political, emancipatory, and critical of power, the system, and the patriarchal structures of art and society. Her works, actions in public space and performances not only defied artistic canons, but also questioned social norms applying to femininity, the body and freedom.

Ewa Partum began her art studies in Łódź (1963–1965) and continued in Warsaw (1965–1970), where she combined painting with conceptual poetry in her diploma thesis. Her early interest in language and communication led her to actions that broke down language as a tool of power and control. From 1969, she explored the structure of signs and meanings, and her works explored the relationships between text, image and body. Challenging the dominant male-centred discourses of conceptualism, the artist developed embodied conceptualism, activating the sense of touch and the imprint of the body. She emphasised that her problem was a woman's problem, speaking in the first person and focusing on her gender. In the reality of socialist Poland and a conservative, Catholic society, she deliberately insisted that her art was the voice of women. She confronted the male-centred neo-avant-garde, developing visual poetry as a tool for critiquing the roles and positions of women in the art world. Her activities went beyond institutions, encompassing public space. The artist made the imprint of her lipstick-covered lips her trademark, and her naked body was a medium for confronting authority.

Exhibition title *Ewa Partum: Contemplating Art, Contemplating Love*, drawn from the artist's work, crystallises the inseparable connection between art and physicality, sensuality and love. Ewa Partum's work is shown in relation to the activities of artists from around the world, both her contemporaries (including Joseph Beuys, Katalin Ladik, VALIE EXPORT) and those who are currently developing the strategies of feminist rebellion she initiated (including Iwona Demko, Monika Drożyńska and Joanna Pawlik). Today, in times of conservative shift, when the situation of women in many societies succumbing to populist propaganda is becoming increasingly oppressive, Ewa Partum's message – in the context of the global field of art – continues to gain relevance.

The exhibition is divided into sections that correspond to the most important themes in the artist's work: feminist rebellion against patriarchy, both in art and in everyday life; the political dimensions of art; embodied conceptualism; the sense of touch; the contexts of mail art and the Fluxus movement; and questions about the viability of representing ideas and things. For the first time in a presentation of the artist's work, an additional emphasis has been placed on her empathy for plants and animals.

The Legality of Space (Łódź, 1971) – critical intervention in public space

One of Partum's most important early actions was the 1971 installation *The Legality of Space*, carried out on Plac Wolności [Freedom Square] in Łódź. The artist set up a dense network of prohibition and command signs there – both genuine road signs and ones she created herself, with absurd content, such as 'It is forbidden to forbid'. This work exposed the mechanisms of power manifested in a system of signs and rules, demonstrating how public space is controlled and freedom is interpreted through imposed frameworks. Partum said at the time that she wanted to 'go out on the street and say that there is no freedom, that power is conveyed through signs'.

This action is one of the earliest examples of public art in Poland, in which the artist not only intervened in the urban landscape, but also framed the space as a field of political discussion and conflict. Her installation was a form of criticism of institutions and everyday.

Adres Gallery and art as an emancipatory practice

Between 1971 and 1977, Partum ran Adres, her own gallery in Łódź, which was not a typical exhibition space, but rather a place for the exchange of ideas, documentation, provocation and artistic speculation. Operating within the framework of mail art, the gallery became an important point of artistic exchange with the network of conceptual artists and with Fluxus, making possible participation in international critical dialogue despite the limitations of the system.

Ewa Partum, *New Horizon Is a Wave*, 1972/2024, courtesy Ewa Partum, Gallery Mathias Güntner, Hamburg/Berlin

Self-identification – body, identity, rebellion

In 1980, Partum presented the series *Self-Identification* at the Mała Galeria in Warsaw, in which the artist's naked body in public space played a key role. In a series of collages, she appeared naked in various situations: among passers-by, at a pedestrian crossing, next to a policewoman or in front of the Presidential Palace. Through this act of non-conformity with conventional social expectations, Partum raised questions about women's right to their own identity, presence in public space, and to be subjects rather than objects of observation.

Her performances often referred to the concept of 'the body as a tool of thought' – with the naked body not eroticised but rather employed as a sign that confronted the viewer with their own prejudices. Indeed, Partum declared that she would perform naked until women achieved equality in the art world and beyond.

Political and social background of her activities

Partum's activities in Poland took place in the context of growing social tensions, discussions following the events of March 1968, and subsequent repression, including martial law. Her works, such as the performance *Hommage à Solidarity* (1982), combined feminism with Solidarity's political criticism of the system. Performing naked, she created media signs and symbols of solidarity, while at the same time commenting on the restrictions on artistic and civil liberties.

Ost-West-Schatten – body and political border in Berlin

After obtaining a visa, Partum moved to West Berlin, where she continued her activities in a more politically and culturally complex context. In 1984, she prepared the project *Ost-West-Schatten (East-West Shadow)* as part of a competition related to the Berlin Wall. Standing naked in high heels in front of the Berlin Wall, holding the letter 'O' in her left hand and 'W' in her right, Partum used her shadow as a tool of artistic statement – her shadow glided across the wall like the hand of a sundial, moving from east to west. It was a powerful, poetic gesture that connected the body, time, political borders and the division of the world – while simultaneously questioning that border through language, the body, and the body as language.

Today, Ewa Partum is considered a pioneer of feminist art, body art and conceptual art in Poland and Europe. Her works have been shown at numerous international exhibitions, including *WACK! Art and the Feminist Revolution*, and her installations and performance documentation can be found in the collections of institutions such as MoMA and Tate Modern. Not only did Partum break taboos related to physicality, sexuality and femininity, but also developed the language of art as a tool for emancipation, social and political criticism, and a space for dialogue about power, identity and freedom. Her courage became a manifestation of how art can be a form of political action that not only comments on the world but also actively transforms it.

Ewa Partum, *Wschodnio-zachodni cień / East-West Shadow*, 1984, courtesy Ewa Partum

MUZEUM
SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ
W KRAKOWIE
MOCAK
MUSEUM
OF CONTEMPORARY ART
IN KRAKÓW

MECENAS MUZEUM
MUSEUM PATRON

WSPÓŁORGANIZATOR PROGRAMU
GOŚCINNOŚCI I DZIAŁAŃ LOKALNYCH
CO-ORGANISER OF THE HOSPITALITY
PROGRAMME AND LOCAL INITIATIVES

PARTNER HOTELOWY
HOTEL PARTNER

PATRON GALERII RE
RE GALLERY PATRON

PARTNERZY WYSTAWY
EXHIBITION PARTNERS

STRABAG
WORK ON PROGRESS

S&O
[S]A[O]/MIASTOPROJEKT

TRIBE

RE-Bau

Foundation
Ewa Partum
Museum

PATRONI MEDIALNI
MEDIA PARTNERS

wyborcza.pl

chillizet

WNT

SZUM

Wyborcza.pl

chillizet

WNT

SZUM

DailyArt

Wyborcza.pl

chillizet

WNT

SZUM

DailyArt

Kraków

MUZEUM SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ W KRAKOWIE MOCAK – INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA
MOCAK THE MUSEUM OF CONTEMPORARY ART IN KRAKÓW – A CULTURAL INSTITUTION OF THE CITY OF KRAKÓW

